

Bydgoszcz, lutego 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.5.2019. MSN/ AJe

**Pani
Halina Hołtyn
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Włocławska 82
87- 704 Bądkowo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm. oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Włocławska 82, 87-704 Bądkowo (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 24 i 29 stycznia 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- M.S–N. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- A. J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 16/2019 z dnia 15 stycznia 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 23 stycznia 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Haliny Hołtyn – Kierownika GOPS oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Bądkowo ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 9 lutego 2018 r. przyjętego Uchwałą Nr XXV/152/2018 Rady Gminy Bądkowo, zmienionego Uchwałą Nr XXVI/156/2018 z dnia 14 marca 2018 r. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, który stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 1/2017 Kierownika GOPS z dnia 16 stycznia 2017 r. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny i ujmuje przypisane do niego zadania, o których mowa w ustawie bez uwzględnienia pkt 13 a, o którym mowa w art. 15, ust.1 ww. ustawy.

Wójt Gminy Bądkowo upoważnieniem z dnia 1 stycznia 2015 r., upoważnił p. Hannę Hołtyn do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2018-2020, przyjęty Uchwałą Nr XXV/151/2018 z dnia 9 lutego 2018 r. Celem głównym programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodzin, wzmacnianie rodziny i tworzenie warunków do jej prawidłowego rozwoju. Program zakłada realizowanie celu głównego wyodrębniając cele szczegółowe, które zakładają wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu, wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, niesienie wsparcia i pomocy zapobiegających kryzysowi w rodzinie i umożliwiającym wyjście z sytuacji kryzysowych oraz prowadzenie pracy socjalnej na rzecz rodzin z dziećmi. W programie zawarto diagnozę problemów środowiska lokalnego w oparciu o dane liczbowe i jakościowe oraz wskazano możliwości i zasoby lokalne w obszarze wspierania rodziny.

Wcześniejszy Program obejmował lata 2015 – 2017 r.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Zagadnienia dotyczące realizacji powyższych zadań są zawierane w „Sprawozdaniu z wykonania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bądkowie za rok 2017”. W dokumencie opisano zadania wykonywane na rzecz dziecka i rodziny. Wykazano jedną potrzebę na rok 2018, wskazując konieczność zatrudnienia asystenta rodziny.

Sprawozdanie za rok 2017 zostało przekazane do Rady Gminy w dniu 26 stycznia 2018 r., co stanowi dopełnienie obowiązku wynikającego z art.179 ust. 1 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lipca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r., Asystent rodziny obejmował pomocą:

- w 2017 r. 5 rodzin, w tym brak rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd. Praca z rodzinami została zakończona z uwagi na wygaśnięcie stosunku pracy asystenta rodziny, przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Od roku 2018 do dnia kontroli w Ośrodku nie był zatrudniony asystent rodziny. Praca z rodzinami jest prowadzona przez pracowników socjalnych i inne służby. Kierownik Ośrodka złożyła w tej sprawie stosowne oświadczenie.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystenta znajdowały się wszystkie oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystenta rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Bądkowo tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny, jednak w okresie objętym kontrolą, asystent nie podnosił swoich kwalifikacji poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

W jednym przypadku, rodzina E.J.K. nie wyraziła zgody na pracę z asystentem rodziny i nie podpisała zgody na współpracę pomimo podjętych prób.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: plany pracy z rodziną, oceny sytuacji rodziny, zbiorczy rozkład pracy asystenta rodziny, notatki służbowe, sprawozdanie z pracy asystenta rodziny w środowisku. Ponadto rodzina podpisywała wyrażenie zgody na współpracę z asystentem rodziny.

Asystent sporządzał plan pracy we współpracy z rodziną i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Zespół kontrolerów stwierdził, iż plany pracy nie zawierały terminów realizacji działań, co stanowi naruszenie art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

Analiza wykazała zaniedbania i nierzetelność w prowadzeniu dokumentacji przez asystenta rodziny. Informacje z wizyty w środowisku asystent odnotowywał w notatniku, który w dniu rozpoczęcia kontroli znajdował się w jego prywatnym posiadaniu. Zespół kontrolujący wskazał, aby bieżącą pracę z rodziną, dokumentować na przystosowanych do tego drukach, które będą znajdowały się w aktach rodziny. Opisy wizyt były lakoniczne i w niewielkim stopniu odzwierciedlały pracę asystenta. Ponadto zespół kontrolujący stwierdził niespójność i znaczne braki pomiędzy działaniami uwzględnionymi w zbiorczym rozkładzie pracy asystenta a działaniami opisanymi przez niego w notatniku. Na podstawie prowadzonej przez asystenta dokumentacji, trudno jest stwierdzić jakie działania faktycznie podejmował na rzecz rodziny i czy były one zbieżne z tymi, które zostały określone w planie pracy z rodziną.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli, do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny nie prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu współpracy. Wynikało to z ustania stosunku pracy asystenta rodziny.

Z oświadczenia kierownika GOPS wynika, iż dalszą pracę z rodziną prowadził pracownik socjalny w ramach pracy socjalnej.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu podejmowana jest wspólnie przez asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem Ośrodka po dokonaniu analizy sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w planie pracy, z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny lub braku woli współpracy ze strony rodziny. W okresie objętym kontrolą zakończenie współpracy asystenta z rodzinami nastąpiło wskutek ustania stosunku pracy asystenta.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej prowadzony jest przez pracowników socjalnych. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: Policją, Oświatą, służbą zdrowia, a także ze środowiskiem lokalnym. Z oświadczenia pani Kierownik GOPS wynika, iż w rodzinach objętych pracą socjalną, nie występuje przemoc wobec nieletnich.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W okresie objętym kontrolą asystent nie współpracował z rodzinami, w których występowała przemoc lub było podejrzenie jej występowania. Monitoring dzieci ze środowisk gdzie istnieje

prawdopodobieństwo stosowania przemocy, prowadzony jest przez pracowników socjalnych, szkołę oraz środowisko lokalne.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Bądkowo nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie. Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Kultury, który zapewnia opiekę i organizuje czas wolny dla dzieci. Są tam prowadzone zajęcia taneczne, plastyczne, teatralne i nauki gry na instrumentach. W GOK działa stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”, które w 2018 zrealizowało projekt „Animacja młodzieży wykluczonej społecznie: taniec breakdance”, w którym uczestniczyło pięcioro dzieci. Ponadto gmina, corocznie zapewnia dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych pobyt na obozie socjoterapeutycznym.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Bądkowo zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa terapeutycznego w zakresie uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym w Bądkowie raz w tygodniu. W ramach telefonu „Niebieska Linia” Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie udzielane są porady prawne oraz wsparcie psychologiczne. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik GOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Bądkowo nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż Ośrodek zamieszczał plakaty informujące o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej, rozprowadzał, ulotki i kalendarze w środowisku lokalnym.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 52 341,62 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 18 155,36 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: -.

W zakresie realizacji zapisu art. 10 pkt 4: *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.*

W okresie objętym kontrolą rodzice biologiczni, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej nie współpracowali z asystentem rodziny z uwagi na miejsce zamieszkania poza terenem gminy. Taka sytuacja dotyczyła dwóch rodzin. Natomiast jedna rodzina nie wyraziła zgody na objęcie jej wsparciem asystenta rodziny.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny nie współpracował z żadną rodziną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w związku z tym nie opracowywał planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej ani nie uczestniczył w posiedzeniach zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 29 czerwca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 3 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 3 lipca 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z nieprawidłowością.¹

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez nieprawidłowość należy rozumieć *działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub niezetelne, a w przypadku kontroli wykonania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.*

Stwierdzona nieprawidłowość, odnosząca się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz niepełnym wykonywaniem ustawowych zadań. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonej nieprawidłowości jest Kierownik GOPS p. Halina Hołtyn.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Podjąć działania w zakresie zatrudnienia asystenta rodziny. Termin wykonania zalecenia – niezwłocznie.
2. Wprowadzić stosowny druk dokumentujący działania asystenta i dokumentować pracę asystenta w sposób rzetelny. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.
3. Określać w planie pracy z rodziną terminy realizacji działań, zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2019** w dniach 24, 29 stycznia 2019 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.